

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**PAISATGE, TERRITORI I
SOCIETAT (INTRODUCCIÓ A LA
GEOGRAFIA)**

Coordinació: BONASTRA TOLOS, JOAQUIM

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	PAISATGE, TERRITORI I SOCIETAT (INTRODUCCIÓ A LA GEOGRAFIA)				
Codi	100063				
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA				
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat	
	Grau en Història	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial	
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6				
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRACAMP	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.4	0.2	1.2	4.2
	Nombre de grups	1	1	1	1
Coordinació	BONASTRA TOLOS, JOAQUIM				
Departament/s	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA				
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	<p>Sessions presencials (en línia o a l'aula): 60 hores T treball autònom de l'alumnat no presencial: 90 hores</p> <p>- 50 sessions de classe magistral, conferències, seminaris, debats i sortides i/o visites. Dilluns i dimarts lectius del 20/09/2021 al 07/01/2020 . Per situació COVID-19 es prevista docència presencial els dilluns a l'aula 1.03 i dimarts no presencial (virtual) -Els dies 20 i 27 d'octubre; 3 i 24 de novembre i 1 de desembre es realitzaran sessions pràctiques de laboratori en l'aula 3.48</p>				
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.				
Idioma/es d'impartició	Català / Castellà				
Distribució de crèdits	3 teoria 3 pràctiques				

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BONASTRA TOLOS, JOAQUIM	quim.bonastra@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Es tracta d'una assignatura introductòria a la Geografia Humana que preten, per una banda, aproximar-se als conceptes principals de la disciplina (espai, territori, distribució, localització, regió, llocs, xarxes, població, poblament, paisatge, entre d'altres) i, per una altra, aportar eines per a la comprensió de la dimensió espacial d'alguns dels principals reptes contemporanis (migracions, globalització i desigualtat).

Objectius acadèmics de l'assignatura

OBJECTIUS ACADÈMICS DE L'ASSIGNATURA:

- Presentació dels conceptes clau en Geografia Humana.
- L'assignatura opta per presentar visions integradores i globals necessàries per a la comprensió i estudi del territori complex i l'estudi actual de l'espai social.
- Estudi del territori i del paisatge per a les diferents ciències socials i disciplines humanistes.
- Es pretén així mateix facilitar la incorporació de la dimensió espacial a les diferents ciències socials i disciplines humanistes.
- Els coneixements que s'adquiriran podrien correspondre's, en part, als estudis de geografia humana contemporània i als estudis d'ordenació del territori .

RESULTATS D'APRENTATGE:

- Conèixer els principals conceptes de la geografia humana
- Caracteritzar el desigual repartiment de la riquesa mundial i els principals indicadors del desenvolupament
- Comprendre la dimensió material, social i subjectiva de l'espai
- Fer servir fonts d'informació estadística per a l'anàlisi de la Geografia humana
- Reflexionar sobre la rellevància i idoneïtat dels inventaris de paisatge
- Identificar els efectes territorials de la globalització econòmica
- Conscienciar dels principals reptes de la població mundial
- Valorar les tècniques i estratègies de desenvolupament local i regional.
- Sap distingir tant en les anàlisis teòriques com en les anàlisis empíriques els efectes de les variables sexe i gènere.

Competències

CB1 Posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

CG3 Caracteritzar la diversitat espacial dels territoris

CG4 Identificar les principals corrents de pensament geogràfic i social

CG5 Assumir la interacció de la geografia amb la història i les altres ciències socials

CE2 Conèixer els fonaments i la terminologia científica específica de cada branca de la Geografia

CE5 Aprendre a extreure informació geogràfica dels recursos existents a internet

CE6 Adquirir les habilitats i metodologies pròpies de la feina de camp de l'geògraf

CE13 Adquirir els hàbits d'anàlisi de les dades geogràfiques per procedir a la seva exposició ordenada i raonada, ja sigui mitjançant una exposició oral o mitjançant un informe escrit

CE15 Conèixer, comprendre i interpretar el territori, explicar la diversitat de llocs, regions i localitzacions

CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita de l'català i de l'castellà

CT5 Adquirir nocions essencials de el pensament científic

CT6 Aplicar la perspectiva de gènere a les tasques pròpies de l'àmbit professional

Continguts fonamentals de l'assignatura

1 - Introducció: aprendre a través d'una mirada geogràfica

- a/ Geografia? Per què i per a què estudiar geografia?
- b/ Els conceptes-clau articuladors de la geografia contemporània
- c/ Àmbits, eines i mètodes de treball del geògraf

2 - Geografia Social

- a/ Geografia de les classe socials
- b/ Geografies de la raça i etnicitat
- c/ Geografies del gènere

3 - Geografia Cultural

- a/ Llocs
- b/ Paisatges i representació
- c/ Les pràctiques espacials

4 - Geografia Urbana

- a/ La forma urbana
- b/ Els sentits i la ciutat
- c/ La ciutat i l'espai públic

5 - Geografia Econòmica

- a/ Els espais de producció
- b/ Els espais del consum i reproducció
- c/ La globalització econòmica i l'espai

6 - Geografia de la Població

- a/ Edat
- b/ Salut i benestar
- c/ Migrants i refugiats

Eixos metodològics de l'assignatura

activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	o*	G*	HP (línea o aula)*	HNP*
Classe magistral i seminaris d'aula	AULA: 1.03 28 sessions presencials o en línia (2 festius)		1	42	21
Pràctiques (P)	3 pràctiques d'aula i/o laboratori 1 sortida de treball de camp		1	7 8	3
Examens i tutories (desglosat)					
Tutories (Tut)	Les que necessiti l'alumne en horari de tutories. S'aconsella al menys 2				
Altres (AA)					
Avaluació (AV)	2 avaluacions - 1a temes 1+2 - 2a temes 3+4			1,5 1,5	33 33
TOTAL	150 hores		1	60	90

O: Objectiu.. HP: hores presencials de l'alumne. HNP: hores no presencials de l'alumne.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SETMANA 1

Presentació de l'assignatura

SETMANES 2-3-4

TEMA 1 - Introducció: aprendre a través d'una mirada geogràfica

- a/ Geografia? Per què i per a què estudiar geografia?
- b/ Els conceptes-clau articuladors de la geografia contemporània
- c/ Àmbits, eines i mètodes de treball del geògraf

Activitats pràctiques:

- Visita a un museu
- Deriva Urbana
- Realització d'una contracartografia

Lectures:

"Introduction" en Cresswell, T. (2013). *Geographic Thought: A Critical Introduction*. Willey-Blackwell.

"Introduction" en Bonnett, A. (2008). *What is geography?* SAGE.

Cloke, P. (2013). "Introducing Human Geographies: a guide" en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

SETMANES 5-6

TEMA 2 - Geografia Social

a/ Geografia de les classe socials

b/ Geografies de la raça i etnicitat

c/ Geografies del gènere

Activitats pràctiques:

Exploració Geogràfica Urbana

Taller de "Mapeo Colectivo"

Lectures:

Holloway, Sarah (2013). "Identity and difference: age, dis/ability and sexuality", en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

May, Jon. (2013). "Exclusion", en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

Benach, Núria (2021). En las fronteras de lo urbano: una exploración teórica de los espacios extremos. *Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*, vol. 25, Núm. 2, p. 11-35

SETMANES 7-8

TEMA 3 - Geografia Cultural

a/ Llocs

b/ Paisatges i representació

c/ Les pràctiques espacials

Activitats pràctiques:

Temptativa d'esgotament d'un lloc

A concretar

Lectures:

Cresswell, Tim. "Place", en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

Bonastra, Q (2021), Esbozos para un Atlas de Geografía del Arte. *Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*, vol. 25, Núm. 1, p. 211-240.

Wylie, John. (2013). "Landscape" en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

SETMANES 9-10

TEMA 4 - Geografia Urbana

- a/ La forma urbana
- b/ Els sentits i la ciutat
- c/ La ciutat i l'espai públic

Activitats pràctiques:

- Taller de Street View i morfologies urbanes
- Taller de urban soundscapes

Lectures:

- Hamnett, Chris (2013). "Urban form", en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.
- Law, Lisa (2013). "Urban senses", en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

SETMANES 11-12

TEMA 5 - Geografia Econòmica

- a/ Els espais de producció
- b/ Els espais del consum i reproducció
- c/ La globalització econòmica i l'espai

Activitats pràctiques:

- Practice table
- A concretar

Lectures:

- Crang, Philip (2013). "Local-Global", en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.
- Daniels, Peter; Jones, Andrew. (2016). "Geographies of the economy", en Daniels, P., Bradshaw, M., Shaw, D., Sidaway, J., & Hall, T. (Eds.). *An Introduction to Human Geography*. Pearson.

SETMANES 13-14

TEMA 6 - Geografia de la Població

- a/ Edat
- b/ Salut i benestar
- c/ Migrants i refugiats

Activitats pràctiques:

- Exploració Geogràfica Urbana
- Taller de "Mapeo Colectivo"

Lectures:

Ballas, Dimitris; Dorling, Danny. (2016). "Demographic transformations". en Daniels, P., Bradshaw, M., Shaw, D., Sidaway, J., & Hall, T. (Eds.). *An Introduction to Human Geography*. Pearson.

Koser, Khalid (2013). "Migrants and refugees". en Cloke, P., Crang, P., & Goodwin, M. (Eds.). *Introducing Human Geographies* (3rd ed.). Routledge.

SETMANA 15

Presentació de treballs

Sistema d'avaluació

45% Treballs de recerca individuals *

40%. Informes de treball de camp *

15%. Pràctiques *

* A l'inici del curs es presentarà una rúbrica explicant en què consisteixen aquestes memòries, quins items s'hi avaluaran i de quina manera

En aquesta assignatura es farà una avaluació continuada

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA GENERAL (S'aniràn donant lectures més específiques de cada tema a mesura que avanci l'assignatura)

ALBET, A.; BENEJAM, P. (2000), *Una geografia humana renovada: Lugares y regiones en un mundo global*, Barcelona, Vicens Vives-UAB

ALDOMÀ, Ignasi (2009) *Atles de la nova ruralitat*, Lleida, Fundació del Mon rural. Disponible en versió digital al campus virtual i a la pàgina web de la Fundació Món Rural

AMIN, A., & THRIFT, N. (2002). *Cities: reimagining the urban*. Polity.

ANDERSON, B., & HARRISON, P. (Eds.). (2010). *Taking-Place: Non-Representational Theories and Geography*. Farnham: Ashgate.

BAILLY, A.; FERRAS, R.; PUMAIN, D. (1992), *Enciclopédie de Géographie*, Paris, Economica

BUSQUETS, J.; CORTINA, A. (2008), *La gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje*, Akal-Patrimonio, Barcelona

CLOKE, P., CRANG, P., & GOODWIN, M. (Eds.). (2013). *Introducing Human Geographies*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203529225>

CRANG, M., & THRIFT, N. (2000). *Thinking Space*. (N. Thrift & M. Crang, Eds.). New York: Routledge.

DEGEN, M. M. (2008). *Sensing Cities: Urban Aesthetics in a Global Age*. New York: Routledge.

GREGORY, D., JOHNSTON, R., PRATT, G., WATTS, M. J., & WHATMORE, S. (Eds.). (2009). *The dictionary of human geography. The dictionary of human geography*. (5th ed.). Chichester: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.2307/633383>

HAWKINS, H. (2014). *For Creative Geographies. Geography, Visual Arts and the Making of Worlds* (Vol. 66). New

York: Routledge.

HUBBARD, P., & KITCHIN, R. (2011). *Key Thinkers on Space and Place* (2nd ed.). London: SAGE Publications Inc. Retrieved from www.sagepublications.com

KITCHIN, R. (Ed.). (2009). *International Encyclopedia of Human Geography, Twelve-Volume Set* London: Elsevier.

MASSEY, D. (2005). *For Space*. London: SAGE. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.2006.00489.x>

MATA, R.; TARROJA, A (2006), *El paisaje y la gestión del territorio*, Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo - CUIMPB, Barcelona.

MCCORMACK, D. P. (2013). *Refrains for Moving Bodies*. Duke University Press.

OBSERVATORI DEL PAISATGE (2008), Catàleg de paisatge de les Terres de Lleida, http://www.catpaisatge.net/cat/cataleg_presentats_ter_lleida.php

ORTIZ, A. (coord.); BADIA, A.; CEBOLLADA, À.; MENDIZÀBAL, E.; SOLANA, M. i VERA, A. (2011), *Visions geogràfiques del món*. Bellaterra: Servei de publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Col·lecció materials.

PALLARÈS, M; TULLA, A. F. (Coord) (2009), *Geografia humana*, Barcelona, Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya

PUYOL, R. (Coord.) (1988), *Diccionario de Geografía*, Madrid, Anaya.

PUYOL, R., ed. (1997) Dinámica de la población en España. Cambios demográficos en el último cuartodel siglo XX, Madrid, Síntesis

REQUES VELASCO, P. (2006), *Geodemografía. Fundamentos conceptuales y metodológicos*, PUBliCan - Ediciones de la Universidad de Cantabria, Santander

ROMERO, J. (Coord.) (2007 2a edició actualitzada del de 2004), *Geografía Humana*, Barcelona, Ariel

SOLANA, M. (Coord.); BADIA, A.; CEBOLLADA, A.; ORTIZ, A.; VERA, A. (2016), *Espacios globales y lugares próximos. Setenta conceptos para entender la organización territorial del capitalismo global*, Barcelona, Icaria, ed.

THRIFT, N. (2007). *Non -Representational Theory*. New York: Routledge.

VINUESA ANGULO, J., et al (1988) *El estudio de la población*, Madrid, I.N.A.P.

Webs amb estadístiques i informació de referència:

Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es/>

Institut d'Estadística de Catalunya, <http://www.idescat.cat/>

EUROSTAT: The Statistical Office of the European Communities, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Webs sobre població:

United Nations Population Fund, <http://www.unfpa.org>

ONU/POPIN: United Nations Population Information Network, <http://www.un.org/popin/>

Centre d'Estudis Demogràfics de Catalunya, <http://www.ced.uab.es/publicacions/propia.htm>

Observatori de la immigració a Catalunya , <http://www.migracat.cat/>

Webs de suport sobre procediments, tècniques i comentari de fonts geogràfiques:

Recursos sobre procediments en geografia, <http://phobos.xtec.cat/mgarci25/moodle/mod/resource/view.php?id=1274>

Recursos didàctics de la Asociación de Geógrafos Españoles http://age.ieg.csic.es/recur_didacticos/index.htm -

Cartografia bàsica i webs sobre paisatge

[Instituto Geográfico Nacional IGN http://www.ign.es/ign/es/IGN/ane.jsp](http://www.ign.es/ign/es/IGN/ane.jsp) Espanya a través dels mapes –

Institut Cartogràfic de Catalunya- www.icc.es

<http://www.catpaisatge.net/cat/index.php> Observatori del paisatge a Catalunya

[XTEC / EDU365](#) - Generalitat de Catalunya

Molt recomanables també els recursos cartogràfics i material geogràfic de Le Monde Diplomatique - <http://www.monde-diplomatique.fr/index/sujet>